

NOTRANJEC

Izhaja vsake sobote
in velja po pošti za celo leto
4 K, za pol leta 2 K. Posamezne
številke po 10 vin. Na naročbe
brez denarja se ne oziramo.
Uredništvo in upravnništvo je v
Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati
se računajo za celo stran 30 K,
za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani
18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$
strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri
večkratni objavi primeren pa-
— pust. —

Doli z grofom Korinskim!

Zadnje mesece se silno piše o baronu Švarcu. Kar se godi krivic in nepostavnosti pri deželni vladi, se mu prišteva in očita.

Zares, Švarc je nesposoben deželni predsednik. Slovenščino slabo lomi in jo stiska v repate stavke, misli počasi, kar pa poprime, vse pokvari. Zdi se nam, da mu delamo v nekem oziru preveč časti, kajti po vseh uradih je znano, da dejanski vodja deželne vlade ni Švarc, temuč grof Korinski.

Grof Korinski obvladuje Švarca, on ga vodi in mu predpisuje, kaj ima delati. On poroča o njem navzgor. Vsa politika deželne vlade je tedaj politika grofa Korinskega!

Kolika je sposobnost in pravičnost tega nemškega grofiča, o tem pričajo vsak dan ukrepi vlade. Število stvarnih napak v raznih oddelkih, počasnost in okostenelost birokratizma c. kr. vlade, vse to pod Korinskim raste in se množi. Kar vzame vlada v roke, to je v naprej skvarjeno in zgrešeno, to je prepričanje vsakega, ki je imel količkaj opravka s to vlado. Delo pri njej zastaja, rešitve pa so take, da se stranke kar čudijo. Pri uradnikih se ne gleda več na sposobnost, temuč na narodnost in protekcijo!

Še večkrat nam bo prilika, da na podlagi stvarnih podatkov in posamnih slučajih dokažemo, kako nesposobni so vrhovi kranjske politične uprave. Patetično naduti Lašan, slavni Gocani sta pravi diki deželne vlade!

Število slovenskih političnih uradnikov vsled politike Korinskega več ne raste. Navzdol se Slovence odbija s pritiskom, navzgor pa se poroča o nas krvave neresnice. Centralno vlado informuje Korinski! Le spomnimo se na septemberske dogodke v Ljubljani. Previdni Korinski je dan pred izgredi odpotoval, a brzojavno nazaj pozvan, je vodil nesmiselni žandarmerijski sistem in poročal na Dunaj o Slovencih kot razbojnikih. Ukazal je zapleniti, kar se je dalo, Gocaniju

pa naročil, da se poda na agitačno delo za „kranjsko hranilnico.“

Ker je Korinski družabno mnogo okretnejši kakor Švarc, ki si ubožec sploh ne zna pomagati in je vedno „neinformiran“, ga nekateri ne smatrajo tako nevarnim, kakor je ta naš najhujši narodni sovražnik pri kranjski vladi.

Švarcove ure so štete. Ta slabotna in suha vejica bo kmalu morala pasti. Korinski ga še drži, ker se mu zdi, da zanj še ni prišla ura, da nastopi. Iz Korinskemu najbližjih krogov pa vemo, da mož računi z vso gotovostjo, da postane Švarcov naslednik. Ako se to zgodi, smo pač Slovenci ogoljufani: saj sedanjí dejanski vodja vladne politike s tem tudi na zunaj postane njen voditelj. Senca, ki sedaj sedi na predsedniškem stolcu, bo sicer izginila, a duh je tisto, kar mi tako odločno pobijamo. Torej moramo pobijati Korinskega.

Zato pa kličemo: S Švarcom mora iti tudi Korinski. Odigrala sta in pustila le slab spomin med našim ljudstvom. Deželni predsednik 95 % slovenske dežele kranjske pa mora postati mož slovenske narodnosti. Da se to doseže, to je častno vprašanje slovenske politike.

Deželnozborske volitve in notranjska „kmetska stranka.“

Izza 20. septembra se na napredni strani silno trudijo vsi odločujoči činitelji, da se vsaj nekaj časa pomirijo strankarski valovi. Z naše strani se je ta misel iskreno pospeševala. Pisali smo le proti Nemcem, klerikalce pustili v miru. „Domoljub“ nam na to polje ni sledil. Klerikalci so igrali dvomljivo vlogo: enkrat so metali Slovincem polena, drugi pot pa pod pritiskom javnega mnenja pisali narodno. Vendar smo ohranili mirno kri. Nočemo Korinskemu, ne njegovemu bratcu dr. Egerju napraviti veselja, da bi se zopet topli, ko rabimo svoje moči in prostor proti Nemcu.

Vlada je nezadovoljna nad dejstvom, da naprednjaki vse sile osredotočujejo proti Nemcem, brž razpisala dopolnilne volitve za deželni zbor, češ zdaj se bodo Slovenci kar hitro razdvojili in se znova prijeli. Tega veselja pa dozdej ni dočakala.

Notranjska je še vroča od ljutega strankarskega boja. Klerikalna stranka je za postojnsko-loški volilni okraj postavila skrajno nesimpatičnega kandidata. Moža je predložila, ki pomeni naravnost izzivanje za nas. Agitacija proti njegovi osebi bi ne bila baš najtežja stvar.

A bodisi! Svoje bližnje koristi, ki govore za boj in ojačenje strankarske discipline, zapostavimo na korist narodu našemu, ki naj napne moči proti nemštvu. K mirnemu gospodarskemu delu pozivljamo Notranjce, pri volitvah pa svetujemo, da se vzdrže glasovanja.

Vlada in Nemci bodo ta naš ukrep le obžalovali, če bomo obrnili vse puščice proti njim.

Politične vesti.

Klerikalna stranka ima v ponedeljek shod zapupnikov. Tam se bo pretresalo vprašanje o skupnem delu strank, še bolj pa o novem predsedništvu. Dr. Šušteršiču je namreč sedež ministra ali vsaj sekcijskega načelnika bližji. Preselil se je že stalno na Dunaj in se, če prihaja na Slovensko, ustavlja kar v hotelu. Predsedniška kandidata v klerikalni stranki sta dr. Krek in — Šuklje.

V Ljubljani so začeli pretresati vprašanje kandidatov za dopolnilne volitve. Čuje se, da se postavijo dr. Oražen in Ivan Knez v stari kuriji, Luka Jelenc pa v novi splošni kuriji.

Na Reki so zaprli socijalnega demokrata Kristana kar brez vzroka, ko je bil na tamošnjem socialističnem shodu. Odvedli so ga v zapor, ne da bi mu povedali zakaj in tudi potem so ga pridržali, ne da bi ga zaslišali. Tako bi lahko moža držali cele tedne v zaporu, ne da bi se zanj kdo zmenil. Tako so storili s srbskimi rodoljubi, kojih stotine se nahajajo v slavonskih ječah. 2, 3 mesece so že zaprti, pa se niti zanje ne zmenijo. Začeli so stradati, da izzovejo pritisk na sodišča. Istega sredstva se poslužuje zdaj Kristan, a doslej brez uspeha. Hrvatska in ogrska sodišča so pač le marionete Madjarov in Raucha, ki zatirajo Slovane.

Ministerska kriza, nastala z demisijo celokupnega Beckovega ministerstva, se vleče, ne da bi jo doslej mogel rešiti Binert, dosedanji minister notranjih zadev, ki mu je cesar poveril sestavo novega ministerstva. Cel položaj v tej naši državi osvetljuje nemška zahteva, da se morata Nemcem dati 2 novi ministerstvi, če se Slovanom da eno. Slovanov je v tej državi $\frac{2}{3}$, a Nemci hočejo imeti $\frac{2}{3}$ vlade! Da se to zahtevo sploh resno v pretres jemlje, je znak, da se Slovane smatra za tiste sužnje, ki se jim lahko vsaka nesramnost predpiše. Ob takih razmerah se pač nihče ne more čuditi, če stojimo na radikalnem stališču, da naj bi Slovani razgnali ta parlament, dokler od zgoraj ne bi razvideli, da proti nam Avstrija ne more več obstajati.

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

In potem sem se zopet počasi vračal, in tisto okno, ki je bilo le pet metrov daleč od mojega me je zopet pozdravilo. Gardin ni bilo na tistem oknu in svetloba je lila v noč ter prodrila tudi v mojo sobo. Prav kakor nalašč: V tisti razsvetljeni sobici je stanovala Afrodita. V moji sobi ni bilo luči. Ako bi se bila ozrla bi me ne bila opazila. Menila je, da je moja soba prazna, in da jo gleda le samotno okno, a bilo je drugače, ker je drhtelo za tem oknom polno želja polno misli in polno hrepenenj — takrat sem bil zadnje leto na liceju. In tako sem jo opazoval vsako noč. Bila je po zunanosti — lepa. Visoka je bila in močna in zdi se mi, ako bi ji zagorelo poželenje, udarila bi z nogo ob tla, bila s pestmi ob zid in žrtva bi se morala zvijati hrepenenja pred njo. Bila je še mlada, prava Bolgarka. — Ne vem, kaj jo je zaneslo v Srbijo. Lase je imela na večer razpletene. Včasih je čitala, a mnogokrat je nenadoma vrgla knjigo v kot. Zadrhte so ji vse mišice v obrazu, prsi so se ji dvignile, vrgla se je na divan in dvigala roke v prazni zrak. Jaz sem

gledal drhtenje njenega telesa, in čudno vroče mi je razbijalo po sencih — nevem ali je bilo tedaj le hrepenenje po ljubezni, ali je bila sama strast — človek sem iz mesa in po žilah se mi pretaka kri.

Nekoč v pozni noči je bila naravnost čudna. Pritiskala je vroče telo ob mrzlo steno, ter strastno jokala. Resnično se mi je smilila. — Vzdihnul sem glasno in — čula me je. Ozrla se je tu sem name in takrat je bilo končano.

Črez nekaj trenutkov pa sem bil v njeni sobi. Usoda me je bila izbrala za satansko delo. Serafin, to ti je bila ženska, ki bi osrečila moža za življenje, imela je srce in bila je brez greha... Ko sem odšel proti jutru od nje, me je poljubila v slovo, a ta poljub je bil mrzel — smrt je dihala iz njega, vsa je bila vmirjena... Meni pa je bilo težko. Srce mi je trepetalo — ne ljubezni, tudi strasti ne, ker je bilo že vse končano.

Kaj je torej bilo to? — Morda spoznanje? Ko sem stopal v zeleno, mrzlo jutro, se mi je zdelo vse tako malenkostno, da sem se čudil, kako pada pred tem bogom vesoljni svet... Tako sem mislil v jutru, ko sem spoznal. A prejšnji večer, kako mi je res bilo v sencih! — Serafin, tako je zapisano v krvi človeštva in se ne da izpremeniti. Poznejši večer se je vedla Bolgarka mirno in mirno legla k počitku. Včasih se je

Valovi vojnega vznemirjenja v Srbiji se polegajo.

Domače vesti.

Politična oblast je iz neznanega vzroka odpovedala dražbo lova, ki bi bila v nedeljo dne 15. t. m. popoldne v občinski pisarni v Dolenji vasi pri Senožečah.

Pred sodiščem v Ljubljani je stal gluhi in slaboumni Anton Berčič, ki je policaju Gerloviču baje rekel: „Prokleta k . . . a policijska, pes, baraba, jaz ti bom že pokazal!“ Obtožencu so tekale solze ves čas, zaničaval in pritrjeval je zmedeno. Končno so poklicali njegovega gospodarja, ki je povedal, da mož ni zdrave pameti.

24 ur zapora je dobil krojač Korinšek, ker je pomazal nepotrebno nam vsiljeni nemški napis v Grmači, četudi je plačal škodo 2 K takoj.

Finančni komisar g. V. Žun, pisatelj knjige: „Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu“, pride v Logatec, fin. tajnik g. Grabner pa iz Logatca v Ljubljano.

Finančna straža. Paznik gosp. Pavel Štraus je premeščen v Idrijo.

Višji davčni upravitelj g. Feliks Nič je stopil v pokoj. Želimo vrlemu narodnjaku mnogo veselih in srečnih let!

Pokojninsko zavarovanje zasebnih uradnikov. Štajerski in koroški Slovenci bodo spadali pod Gradec, kranjski in primorski pa pod Trst. Ministrstvo je imenovalo za vodjo zavoda v Trstu Italijana Pitacca,

kot člane iz Kranjskega pa tri Slovence in dva nemškutarja. Nesramnost!

„Ali ste Kranjec?“ Nemško pest čutimo Slovenci prav dobro tudi na dunajskem vseučilišču, ki bi moralo biti jednako pravično Slovincem in Nemcem. Če se zglaši Slovenec pri podpornem društvu s prošnjo za podporo, če kolokvira Slovenec pri židovsko-nemškem profesorju, mora slišati najprej vprašanje, stavljeno iz gole narodne mržnje: Ali ste Kranjec? Neki slovenski dijak je dobil še natančnejše pojasnila, kako se bo odselej postopalo s Slovenci: „Slovenci bodo imeli tukaj težko stališče, ker tukaj vlagajo prošnje.“ Zopet drugemu se je kratkomalo povedalo, da Slovincem na nekem zavodu sploh ne bodo dajali nobenih podpor. Zopet drugega se je ironično opozorilo na Kranjsko hranilnico. Ne maramo naštevati vseh slučajev, konstatiramo le, da mora slovensko dijaštvo izgubiti zaupanje do takih profesorjev, ki najprej vprašajo po narodnosti in potem šele klasificirajo; trpeti mora slovensko dijaštvo v gmotnem oziru, ker mu odrekajo podporo inštitucije, ki so ustanovljene za vse slušatelje brez razlike narodnosti. Kljub temu, da postajajo tla dunajskega vseučilišča slovenskemu dijaštvu vedno bolj sovražna, kljub temu, da nas hočejo materielno oškodovati — stoji slovensko dijaštvo osamljeno in naši narodni voditelji v parlamentu so zadovoljni, ako da ministrstvo letnih par tisoč kronic za podpore slovenskim visokošolcem kot nadomestilo za slovensko univerzo. Res imenitno, kraljevsko nadomestilo! — Kako se bo nadalje razvijala zadeva „Kranjcev“ na Dunaju, bomo

še ozrla na moje okno, a ti vpogledi so ji vzbudili — spomin na tisti večer, ko se je združilo dvoje bitij, ki sta se ob razstanku čudili in sramovali svoje slabosti. Odšel sem še tisto leto v monastir. — Poslednji dan sem se poslovil od nje.

„Ali se spominjate tistega večera?“ — mi je šepnila in lahko zardela. „Sanjala sem o veliki strasti in vse prelesti polnem gradu, a ko je prišel trenotek, da sem stopila vanj, mi je ostalo v roki trdo jedro... Tako smo slabi!“

In jaz sem občutil resnico njenih besed, ki so mi bile geslo do današnjega dne. Tu je končana moja povest brez vsake komedije, brez vsake tragike — s trpko realnostjo življenja.

„In ko bi stal danes zopet ob tistem oknu?“ je vprašal Serafin, kojega je globoko genilo Germanovo pripovedovanje.

„Bi pač ostal tam in morda opazoval, ker se iz opazovanja tudi učimo.“

„In v tvojih sencih in žilah?“, ga je vprašal Serafin.

„Bi vladala mir in največja tišina!“ je zatrdil mogočno German ter izpil kozarec do dna. Potem sta odšla, ker se je na zaton jelo rdečiti.

V.

Sišatavski samostan je bil oddaljen od Serafinovega dobre 4 ure. Serafin je zajezdil zjutraj okolu četrte

ure iskrega konja in odhitel z dvorišča. Pri odhodu ga je pozdravil edini German, ki se je ž njim istočasno dvignil.

„German, bodi miren in ne vzbujaj se! Naj se godi med Platonom in materjo karkoli hoče — vrnem se v mraku — ne bosta me pričakovala — prepusti meni vso stvar!“

„Kakor veš! Srečno potuj!“ je odgovoril German in izginil v hodnik.

Nad poljem je ležala mrzla jesenska megla, dvigala se je kot velika neprodorna stena pod mračno nebo. Zvezd ni bilo videti, vse je bilo ovito v težko megleno plast. Tam na vzhodu se je jelo daniti, toda globoko je bilo še solnce. Raz orumenelo listje so kapale debele kaplje in Serafin se je moral oviti v plašč. Konj je stopal počasno, previdno, ker je bila megla v jutranjem mraku gosta, da se ni videlo delj kot seglo.

Ko je prijezdil do sela, je bilo zbranih že nekaj seljakov, ki so se tudi hoteli vdeležiti sišatavske „slave“. Serafin je brzo spodbodel konja, ker mu ni bilo nič za družbo. Samo odzdravil je in odjezdil mimo, ker je želel biti sam s svojo težko mislijo.

Belkasta dolga proga, ki je bila na vzhodu prej le nejasno začrtana, je zadobila mahoma krepko lilasto barvo in megla se je dvigala s tal. Vsa pokrajina je bila še tiha. Nekje so peli petelini, iz grmičja so pre-

skrbno zasledovali in, če bo treba, nastopili odločno za svoje pravice!

Slovenci, držite se vsepovsod slovenskih denarnih zavodov! Pokažite vrata vsiljivim agentom nemških bank. Ti zavodi gredo le na dobiček, izkoriščajo vas hipno ter se vam pri tem kažejo sladke in prijazne. V času potrebe in nevarnosti pa vas pustijo brez pardona v sili in na cedilu. Dovolj je dobrih, solidnih, kulantnih domačih zavodov, ki imajo pred očmi resno skrb za prospevanje slovenske trgovine.

Krpanje ljubljanskega kolodvora. Ta torek si je z Dunaja poslana komisija zopet ogledala južni kolodvor z namenom, da se že zdavnaj odobreni načrti za prezidavo kolikor mogoče črtajo in skrčijo. Baje se uresniči samo podvoz na Martinovi cesti, vse drugo ostane najbrž le na papirju in se bo kolodvor le nekoliko „poflikal“. Opozarjamo merodajne činitelje.

Koroški deželni zbor proti slovenskim krajevnim imenom. Sklenil je, opozoriti vlado na zmešnjavo, ki nastane vsled tega, ker so poštne in železniške uprave sprejele poleg nemških tudi slovenska krajevna imena. V občinskem leksikonu, ki se izda po ljudskem štetju l. 1910 naj se ne objavijo slovenska imena. — Kaj ne, samo nemška imena so prava, tudi če žive naokolu le Slovenci? Dajmo Nemcem odgovor, ki jim gre: Nikoli ne rabimo niti v govoru niti v pisavi ponemčurjenih imen. Kdor piše iz tujine ali v tujino, naj rabi vselej le pravo slovensko ime, tudi če napravi pismo drugače v tujem jeziku.

plašene odletele zaspane ptice, koje je prebujalo kopito Serafinovega konja.

Da bi mogel hiteti tako v daljino tja daleč, daleč tja k solncu, tja na vzток in da bi vrgel raz sebe vse te težke oklepe in da bi se nikdar več ne vrnil — tako se je zahotelo Serafinu, ko je jahal v to hladno jesensko jutro.

Kmalu se je zdanilo popolnoma. Solnce je pogledalo izza gora. Toki žarkov so se razbili po rosnih poljani, ki se je blestela kot posuta z milijardi kristalovih biserov. Iz megle so se iztrgale koče. Življenja še ni bilo v njih, tiho so stale v nedeljski svečanosti.

In tako je jezdil in gledal v hladno jutro brez posebnih občutkov, ker so drugam begale njegove misli — in ko je bilo solnce že visoko na nebu in ni bilo niti najmanjšega sledu o megli, je ugledal zidovje sišatovskega samostana.

Življenje na potu je postajalo živahneje. Trope potnikov so se gnetle po cesti, mnogokrat je moral ustaviti konja. Nekateri so jahali na mulah, drugi so tirali vozove polne različne robe, a največ jih je hodilo peš. Govorili so glasno kot v prepiru, ropot voz je postajal glasen in glasnejši in težko se je razumela govorica.

(Dalje prih.)

150 slovenskim trgovcem je Kranjska hranilnica v Ljubljani odpovedala kredit.

Zvišana kazen. Graško višje sodišče je zvišalo kazen ljubljanskim demonstrantom Javorniku od 6 tednov na 6 mesecev. Pirnatu in Kaduncu od 2 tednov na 2 meseca. Ali bo graško deželno sodišče tudi malo pregledalo celjske in mariborske obsodbe?

Na Verdu sta se 13. septembra zvrnila železniški stroj in en voz. Stroj se je globoko zaril. Osojbe je pravočasno skočilo iz vlaka, zato ni nobene nesreče.

Gospa Vesel na Gori pri Sodražici je odklonila Holcerjevega potnika iz Ljubljane ter ga spomnila ljubljanskih dogodkov in dejstva, da je Holcerjeva žena spodila iz svoje veže več žena, ki so se umaknile divjim dragoncem. To je vrla Slovenka!

Tržaška burja je bila izredno huda. Neka ženska si je zlomila nogo, druga je padla in se ranila na glavi.

Štrajk na Reki. 15.000 delavcev štrajka na Reki. Tod so zaprli socijalnega demokrata Kristana, ko je hotel nekaj povedati o Rauhu, da dela le za Ogre. Zdaj je Kristan prost.

Najumazanejši trgovci na svetu so ljubljanski nemškutarji, ki prodajajo pod svojo ceno, da bi uničili Slovence. Podpira jih pri tem početju Kranjska hranilnica in zloglasna Zidmarka in več nezavednih Slovencev.

Trgovec Jernej Bahovec je založil lepe slike na steklu, predstavljajoče Adamiča in Lundra, sokolstvo v mrtvaškem sprevedu in mrtvaške vozove. Cena 1.80 K.

Na cesti je napadel Ivan Gustin Ivana Želeta iz Trnja pri Št. Petru in ga s kolom tolkel po glavi, da je izdihnil. Tudi Želetovega br. Ludvika je divjak na glavi težko poškodoval.

Vlak se je raztrgal blizu Reke. Vozovi so zdirjali nazaj proti Reki in se razbili. Dva moža sta težko ranjena.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1909 je pravkar izšel. Kaj prinaša? Svoje blago je razvrstil v dva predala; prvemu je naslov: Narodnemu delu, v drugem je pa Vestnik družbe sv. Cirila in Metoda. V prvem predalu se najprej spominja velikega dobrotnika naše šolske družbe in vsega slovenstva blagopokojnega Viljema Polaka, čegar podobo in podpis spremljajo zanimivi spomini Podlimbarskega nanj. Marljivi R. Orel je objavil tehtne vesti o šolstvu med beneškimi Slovenci. Vrli obmejni narodni delavec Lev Brunčko je v znameniti študiji predložil „Sistem češkega manjšinskega dela“. To je spis, ki naj ga 2krat, 3krat prečitajo vsi, ki hote delati na obrambnem polju, in naj se uče iz njega, kako treba urediti narodno delo, da pojde uspešno izpod rok. Drugi koledarjev predal se začneja z zgodovino družbine tržaške šole o njeni 20letnici iz peresa J. P. Potem sledijo članki: Pomen „Legitimacijskega lista“ za družbo sv. Cirila in Metoda in za narodna društva. Delovanje vranske podružnice leta 1907/8, in poziv: Podružnice, združite se! Poleg običajnega poročila o skupščini

objavlja koledar zelo natančno družbino bilanco in proračun. Pripomniti moramo, da smo opazili v tem oddelku letos nekaj novega: podružnice so razvrščene po višini lanskih dohodkov — izvrsten nagib, da v bodoče čvrsto tekmujejo med seboj. Toliko narodnemu delovanju posvečenega gradiva ni še doslej objavil noben družbin koledar; zato ga najtopleje priporočamo. Vsakemu slov. narodnjaku bodi dolžnost, da ga prijazno sprejme in s položnico pošlje družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljano ponj vsaj 1 K 20 v, ali morda še kaj več.

Darovi družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani v mesecu oktobru 1908: Gosp. Pikel, Postojna „Pri ogerski kroni“ K 20.50; V. Vončina, Logatec i. s. Iv. Ferjančič K 2.10, Iv. Rihar K 3.70; skupaj K 5.80; Anton Novak, Senožče gostilna Sturm K 4.—; Ivan Lavrič, Travnik K 8.—; V. Dolenec, Vrhnika K 14.20; Kavarna Štolfa, Sežana K 11.—; Iv. Majaron, Bovovnica K 5.80; Korenčan, Vrhnika K 12.—; B. Horvat iz gost. Fatur K 12.32; Pikel, Postojna i. s. nar. hotel K 12.84, „Pri ogerski kroni“ K 24.12, skupaj K 36.96; V. Vončina, Logatec i. s. pri Ferjančiču K 2.44, pri Riharju K 7.80 skupaj K 10.24; M. pl. Pilbach, Vrhnika K 10.—; Val. Vončina, Logatec i. s. J. Jenko K 4.—, Vončina K 2.— skupaj K 6.—; Miroslava Brinšek, Rakek i. s. nabrala M. Širca K 18.—; M. Brinšek K 27.—, skupaj K 45.—; M. Žnideršič, Matenja vas K 21.62; I. Perdan, Ljubljana, prispevek od družbenih vžigalic K 1500.—; G. Pikel, Postojna, na odhodnici M. Ceperniča K 26.—; R. Tušak Polzela, nabral za dr. Žerjavov „šnajdfeder“ K 20.50; Fr. Kocbek, Gornji grad za dr. Žerjavov klobuk K 3.—; Pikel, Postojna, neko sodno poravnava K 10.—; A. Kozlevčar, Rakek nabral narodnega davka K 17.—; E. Mohorič, Ptuj za dr. Žerjavov klobuk K 10; Anton Mladič, Šmarje K 6.—; volilo † g. Fona K 180.—; J. Ažman, Postojna dar od J. Kvasa K 2.99; J. Gartnerjeva, Planina, dar J. Domicelja in J. Arkota K 2.— A. Mladič, Šmarje K 2; A. Mladič, Šmarje K 2; Anton Mladič, Šmarje K 5. Naj ne mine nobena poroka, nobena slovesnost, noben pogreb, noben krst, da bi se rodoljubna srca ne spomnila slovenske šolske družbe sv. Cirila in Metoda! Vpisujte se kot člani družbe z majhnim davkom v korist svojemu narodu!

Narodno gospodarstvo.

Notranjska posojilnica v Postojni izkazuje z dnem 31. oktobrom 1908 naslednji denarni promet in bilanco:

Denarni promet	1,729.821 K 99 h
Stanje naloženega denarja	136.696 „ 64 „
„ posojil	1,112.858 „ 82 „
„ deležev	34.940 „ — „
„ rezervnih zakladov	61.252 „ 64 „
„ hranilnih vlog	1,147.238 „ 55 „

Notranjci! Vpoštevajte geslo „Svoji k svojim“! Podpirajte ta zavod v najobilnejši meri, kateri se ne trga za velike dobičke, marveč mu je mar le pomoč.

Podpirajte ta zavod, kateri je storil največ za Notranjsko, ker je do sedaj daroval za dobrodelne namene 12.000 K, to je eno osmino čistih dobičkov. Nalagajte pri nas svojo imovino; nudimo vam poleg popolne varnosti najvišje mogočo obrestno mero po 4 $\frac{3}{4}$ %. V potrebi zatekajte se k nam; posojujemo pod zelo ugodnimi pogoji brez vsakih stroškov. Upoštevajte, da je naš zavod najstarejši na Notranjskem in eden najsolidnejših.

Ravnateljstvo.

Trgovska in obrtna zbornica pove natančne pogoje onim, ki se zanimajo za ponudbeno razpravo v Belgradu dne 18. novembra za dobavo 100.000 hrastovih pragov za ozkotirne železnice in 242 tisoč m³ hrastovega stavbnega lesa.

Zadružna šola in pripravljavnica za trgovsko šolo v Ljubljani, Kongresni trg št. 2. Učenci naj se vpišejo 13. in 14. novembra s spričevalom ljudske šole. 17 letni lahko vstopijo v zadružno šolo, 14 letni se sprejemajo v pripravljavnico. Kdor bi sina rad izučil, da bo vodil zadrugo ali da bo postal razumen trgovec, naj ga pošlje v to šolo. Učenci se bodo učili po 7 do 8 ur na dan.

O klanju. Ker je blizu čas, ko se koljejo prešiči, si dovolimo par besedi o klanju, ker to velewa sočutje do ubogih živali. Vsak se veseli kolin, kakor nekaj praznik je dotični dan. To razumemo. Toda ta dan bo še lepši, če bomo lahko dejali: „Živali smo kolikor mogoče malo mučili.“ Kako malo se misli na kmetih in v malih mestih na grozne bolečine, ki jih trpi zaklana žival. Par ljudi drži prešiča, potem ga zakoljejo v popolni zavesti. Tudi otroci gledajo grozni prizor. Strašni glasovi, očitvidni smrtni strah ne briga nikogar. Marsikdo celo misli, da je potrebno, če žival vpije, ker bi drugače ne izkrvavela. To pa ni res. Žival, ki je omotena, izkrvavi ravno tako dobro kot žival, ki vpije pred smrtjo. Dokaz temu, da omotijo v velikih klavnicah vsako žival, moralo bi torej imeti meso in klobase iz velikih mest slab okus, kar pa ni istina. Če živali ubijemo v svojo korist, jim je treba preskrbeti kolikor mogoče lakko smrt. To ne velja le za prešiče, ampak za vsako žival. In še nekaj. Žival, ki umira neomotena, umira z velikimi bolečinami, če visi glava navzdol, ker ne more kri iz možganov. Sramota za nas je, da se še zdaj koljejo živali, ko imamo vendar puške, ki usmrte v enem samem trenutku.

Če konji dirjajo ali če težko vozijo, in se potem odpočijejo, je treba paziti, da se ne prehlade. Treba jih je pokriti z gorko odejo (kocom), katero je treba zaradi burje dobro pritrditi. Zelo dobre so odeje, katere zapnemo spredaj na prsih.

Drugi uvoz srbske živine. Izmed 79 pitanih prešičev je neporabnih 61, ker je njih meso že smrdelo.

Vazelin je dobro sredstvo proti rji. Živalske in rastlinske masti niso tako trajne, ter se pokvarijo in razjedo železo. (Vazelin je kemična sestavina petroleja).

Kako ohranimo jajca. Italijansko poljedelsko ministrstvo razglša, da je našel dr. Kampanini, da je

treba jajca pomazati krog in krog z svinjsko mastjo, ki zabranjuje, da se tekočina v jajcu ne shlapi. Na ta način se mu je posrečilo ohraniti jajca celo leto. Za 100 jajc je potrebna mast vredna 20 vinarjev. Za mazanje se rabi ena ura.

Starostno zavarovanje delavcev in samostojnih gospodarjev pred durmi. Načrt za tako zavarovanje je zgotovljen in se predloži državnemu zboru. Važno je, da se ne bodo zavarovali le delavci, ampak tudi samostojni obrtniki, kmetje in manjši trgovci, ki imajo kvečjemu dva delavca in kojih letni dohodki ne presegajo 2400 K. Delavci bodo preskrbljeni tudi, če se pohabijo ali zbole, samostojni pa le v starosti. Delavci bodo plačevali svoje zneske na teden (od 12—72 h) samostojni pa mesečne zneske po 1 K. Zanima nas najbolj, kdaj in koliko letne pokojnine je zavarovancem pričakovati. Samostojni morejo dobiti najmanj 150 K letnega prispevka, kvečjemu pa letnih 246 K, delavci pa najmanj 144 K, kvečjemu 558 K na leto. Polovico doneska bo moral plačati delodajalec, polovico delavec. Zato skrbi marsikateri samostojni posestnik že zdaj, ali bo mogel zavarovalnino za svoja delavca in zase zmagati. Ako zavarovanec umrje, dobi njegova rodbina enkratno odpravnino. Nastali bodo posebni okrajni uradi, podrejeni deželni in končno državni oblasti. Šele, ko bo izdana postava, bo mogoče vse natančno presoditi, vsekakor pozdravljamo za zdaj dejstvo, da se je pri načrtu mislilo tudi na manjše samostojne posestnike.

Po svetu.

Usoda izseljencev v Ameriki. — Iz Nevjorka javljajo: Ponovno so poročali z juga Združenih držav, da tamkaj podjetniki naseljene delavce nečloveško izkoriščajo in mučijo, kar so pa časniki južnih držav vedno olepšavali in prikrivali. Nedavno temu je bila v državo Georgijo odposlana komisija, ki je imela tamošnje razmere preiskati. Komisija je uradno konstatovala grozne zlorabe in trpinčenja, ki so jih morali trpeti naseljeni delavci. Po opisovanju preiskovalne komisije se je z naseljenci postopalo bolj nečloveško nego svoječasno s sužnji. Nadalje poročajo, da so brezvestni ameriški agentje utihotapljali v evropsko časopisje vest, da se v Ameriki išče stotisoče delavcev. O tem pa ni besedice resnične. Delavski trg je vedno neugoden in da se zboljša, tega ni tako hitro pričakovati.

Velika defraudacija v Bukareštu. V ondotni jetnišnici so napovedali pretekli teden ravnatelju Baratovinu revizijo, ker se jim je zdelo, da ni vse prav. Ko se je ravnatelju to naznanilo, se je takoj ustrelil. Dvadnevna revizija je dokazala poneverjenja nad četrto milijona frankov.

Dve sestri, morilki svojih otrok. V Kirhbergu na Spodnjem Avstrijskem je neka Amalija Gfehler usmrtila takoj po rojstvu svoje dete in je vrgla v

gnojno jamo. Zločin se je kmalu zvedel in žandarmenarija je morilko dne 3. t. m. aretirala. Po daljšem zaničkanju je končno priznala dejanje. Značilno je, da je tudi njena sestra Cecilija pred kratkem usmrtila svoje dete in bila obsojena v triletno težko ječo.

Smrt v vinski kleti. V občini Nemisvitai na Ogrskem šla sta 2. t. m. zvečer dva vinogradnika v vinsko klet popravljat sode. Ker se nista celo noč vrnila, so jih domači po daljšem iskanju končno našli v kleti mrtva. Prišedši v klet, sta bržkone vsled vdihavanja strupenih plinov padla v nezavest, in ker ni bilo nikogar, da bi ju odnesel na svež zrak, sta našla smrt.

Potres na severnem Češkem in sicer v Graslucu je bil dne 4. novembra, ter je napravil precej škode. Najhujši sunek je bil ob 6. uri in 27 minut zvečer. Šolski pouk so morali ustaviti. Tudi na Bavarskem so čuli podzemsko bobnenje in rahle sunke.

Iznani francoski redovi v Trstu. V Trst so se preselili jezuitje in minoriti, ki so jih Francozi izgnali. Pred kratkim pa so Trst počastile še neke šolske sestre „Pomočnice duš v vicah“, ki so otvorile zavetišče za deklice združen z dekliškim penzionatom.

Mednarodnega tatu so zaprli v Trstu. Piše se Žan Eiropolis iz Mitilen na Grškem. Kot kvartopirec je sleparil po Evropi, kjer je mogel.

Novi predsednik ameriških Združenih držav je Taft, ki je izvoljen z veliko večino. Dobil je okoli 1,091.000 glasov.

Grozna nesreča z avtomobilom. Na cesti med Visbadenom in Frankobrodom se je pri Erbenheimu neki avtomobil močno zaletel v doprski zid mostu. Tri gospe iz Visbadena so bile takoj mrtve. Lastniku avtomobila, tvorničarju usnja Rajnhardu iz Vormsa, je bilo strto oprsje. Neki drugi gospod iz Visbadena je bil težko ranjen. Šofer si je zlomil kost.

Cesar papežu. Naš cesar je podaril papežu zlat naprsni križ, na katerem je Kristus iz zlata obdan od 60 briljantov in 50 rubinov.

Prestolonaslednikova soproga je povila mrtvega dečka.

Nadvojvoda Karl Fran Josip je skončal študije na češkem in nemškem vseučilišču v Pragi. Cesar se je zato zahvalil profesorjem, ki so vodili ta pouk.

Zrakoplovi. Cepelin se vsak dan vzdigne v svojem balonu v zrak. Francoski vojaški zrakoplov je padel med poletom na tla, laški zrakoplov prav dobro vozi. Dne 2. novembra se je dvignil nadvojvoda Josip Ferdinand v zrak iz Linca. Vožnja je trajala 6 ur čez zgornjeavstrijsko deželo.

Nemška kultura. V Stuttgartu je hotelo prirediti društvo za idealno kulturo, „večer lepote“. Policija ga je prepovedala, ker je hotela nastopiti na tem večeru Olga Desmond v Evinem oblačilu.

Cerkven zvon so ukradli v Minsterlandu na Nemškem. Tat je bil starinar, ki je zvon razbil.

Najmanjši francoski vojak meri 1.28 m in tehta 38 kg. K vojakom so ga vzeli le „v poskušnjo“.

15 m visok barometer s cevjo, ki ima v premeru 20 cm bodo postavili v Faenci na Laškem v spomin Evangelistu Toričeliju, ki je iznašel tlakomer.

Rakev kot prenočišče. V Bukareštu je zapazil stražnik, da hodi starejši moški vsak večer na pokopališče. Šel je za njim in videl, da se je dotičnik na vrvi spustil v globoko rakev. Na krsti je bila slamnica zraven pa velik zaboj. V zaboju pa je bilo vse polno ukradenih reči, v kotu pa v najlepšem redu tatinska orodja. Dognali so, da je mladi človek vlomilec, katerega je policija že dolgo zasledovala.

Za kratek čas.

Krivica. „Zakaj jočeš Jakec?“ „Uj, uj, zlasal me je in pretepel me je Jože po krivici. Trdil je, da sem mu vzel 2 K, toda jaz sem mu ukradel le 1 K 98 h.“

Sredstvo zoper zobobol. A: „Strašno me zob boli, kaj bi neki pomagalo?“ — B: „Včeraj je mene zob bolel. Prišel sem domu in to potožil svoji ženi. Prijela je mojo glavo s svojimi mehкими ročicami, poljubila me je in — nič več me ni bolel zob. Poskusi še Ti to sredstvo!“ — A: „Priatelj. Ti si pa res prijazen. Takoj bom storil, kar mi priporočaš. Ali je Tvoja gospa soproga zdaj doma?“

Nesramno! Hlapec (med jedjo gospodinji): „Mati, kadar vidim to juho, pa se takoj spomnim potovanja po morju v Ameriko!“ — Gospodinja: Kako to?“ — Hlapec: „Nič drugega se ne vidi kot voda, voda in le samo voda!“

Listnica uredništva.

G. V. P. v D. Članke, če bodo poljudno in stvarno pisani seve radi vsprejmemo. Hvala Vam vže naprej na požrtvovalnosti! Na zdar!

Izjava.

Jaz podpisani Martin Šubic, posestnik na Žirovskem vrhu št. 46 obžalujem, da sem zapeljan po svojih somišljenikih, sramotil dne 6. in 19. kimovca letos gospo Ivanko Kržišnik iz Stare vasi št. 41 in gospodično Frančiško Oblak iz Nove vasi št. 20 ter priznavam, da sta imenovani v zasebnem življenju na najboljšem glasu ter, da je bil tudi nju javen nastop v sokolski opravi bodisi na prostem, bodisi v Sokolskem domu v Žireh, bodisi kjerkoli v vsakem, osobito pa v moralnem oziru povse dostojen.

Martin Šubic.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašelj

hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: J. Hus, Vipava; F. Bakarčič, Postojna; A. Bohinc in U. Trnkóczy, Ljubljana; K. Andigajne, Novomesto; D. Pirc, Idrija.

Svoji k svojim!

Priporoča se častitemu občinstvu pri nakupovanju

jesenskega in zimskega blaga
za ženske in moške obleke
ter drugih potrebščin

slovenska trgovina

pri **„Češniku“**
Ljubljana

Stritarjeve ulice o Lingarjeve ulice

■ ■ ■

Postrežba strogo poštena. Cene najnižje.

Izvozna pivovarna v Senožecah

priporoča sl. občinstvu ter p. n. gg. gostilničarjem

svojo izborna a la plzenjsko, marčno ter izvozno pivo

== po najnižji ceni. ==



Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.



Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Loterijske številke.

Trst, 7. novembra	38	11	24	68	35
Praga, 11. novembra	73	10	81	52	6

300 tisoč

lepih, triletnih, smrekovih sadik

ima na prodaj

Krajni šolski svet v Postojni.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
— dopoludne. —

☼ ☼ ☼

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☼ ☼ ☼

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.